

„L”
(„IOTA”)

VIHKO

Sisältö

L
≡

<i>Liefmann.</i> „Osake- ja rahoitusyhtiöt”. „Die Neue Zeit”, 1911 (sodasta NB) ja 1912 (muun muassa <i>Euroopan</i> <i>Yhdysvalloista</i>).	[1—13] [15—20]
„ <i>Finanz-Archiv</i> ”: 1915.	[21]
<i>Emitointitilastoa.</i>	[23]
Eggenschwyler <i>Crohn</i> (Argentiinasta NB).	
<i>Paish.</i>	[25—26]
<i>Mühlhaupt.</i> „Maitokartelli”.	[27—30]
<i>Kapitalistien liitot sodasta.</i>	[31—34]
<i>Crammond.</i> Englanti ja Saksa.	[35—36]
<i>Sale.</i> Japani versus Englanti.	[37—38]

LIEFMANN. „OSAKE- JA RAHOITUSYHTIÖT”

- 1) *Professori tri Robert Liefmann.* „Osake- ja rahoitusyhtiöt”. Jena 1909. (Nykyaikaista kapitalismia ja arvopaperien olemusta käsittelevä tutkielma) (X + 495).
[vertaa erikoisesti otteita s. 11]
(Tekijä on auttamaton tolvana, joka hyörii hiki hatussa definitioineen — ratki typerine — aina vain „substituutio” sanan ympärillä. Arvoa on asiatiedoilla, jotka ovat enimmältä osaltaan aivan raakoja. Arvon työteorian vastustaja etc. etc.)).

ss. 104—449: „Selittävä osa”. Teoreettinen osa = pöytä

s. 9: sotii Sombartia vastaan sen johdosta, että tämä „pitää tiukasti kiinni” Ricardon — Marxin arvon työteoriasta.

s. 33: „Preussissa on osakkeenomistajia vain 2% väestöstä”. Eniten on Englannissa ja Amerikassa. „Osakeyhtiöiden verotusta koskevassa lakiehdotuksessa olleen arvion mukaan v. 1909 Preussissa ei tullut osakkeita keskimäärin omistajaa kohti edes 10 000 markan arvosta. Osakkeenomistajia oli likipitään 700 000 henkeä. Kaikki mainitunlaiset arviot ovat kuitenkin varsin epätarkkoja” (34).

osakkeenomistajien lukumäärä

„Arvopapereihin sijoitettujen pääomien määrän kasvusta ei ole tällä haavaa yleisiä tilastotietoja... *Philippovichin* mukaan (‘Perusteet’, 7. painos, s. 164) 40% Englannin kansallisvarallisuudesta on arvopapereihin sijoitettuja pääomia’ (t.s. arvopapereita ja hypoteekkeja). *Schmoller* (tilastolliset liitteet pörssitilastokomission pikakirjoiteluosteloihin vuodelta 1892/3) laski v. 1892, että Preussissa on sijoitettu arvopapereihin noin 16—20 miljardia markkaa, t.s. likipitään $\frac{1}{4}$ koko preussilaisesta pääomasta. *Sombart* (‘Saksan kansantalous 19. vuosisadalla’, s. 224) arvioi Saksan osalta arvopapereihin sijoitetut pääomat 31—32 miljardiksi markaksi v. 1900” (37). „Tämä summa on katsottava nykyään ehdottomasti liian pieneksi; arvopapereihin sijoitettu Saksan pääoma on laskettava 45—50 miljardiksi markaksi, mikä on kuitenkin osapuilleen vain $\frac{1}{5}$ Saksan kansanvarallisuudesta, joka on arvioitu 250 miljardiksi markaksi” (37).

(2)

Amerikan (X) kansallisomaisuus oli v. 1904 107 miljardia dollaria. Siitä noin $\frac{1}{3}$ arvopapereihin sijoitettua pääomaa. „Englannin osalta hän (X) määrittelee arvopapereihin sijoitetut pääomat 26 miljardiksi dollariksi, Ranskan osalta 19 $\frac{1}{2}$ miljardiksi dollariksi. Arvopapereihin sijoitetut pääomat koko Euroopan mitassa ovat noin 75 miljardia dollaria” (38).

(3)

(X) *Charles A. Conant*. „Pääoman keskityminen New Yorkiin ja ne, jotka sitä ohjaavat”. NB „Bankers’ Magazine”. Marraskuu 1907 (lainaus s. 38).

Siis:

Arvo-	Amerikka	35	mrđ. dollaria	
papereihin	Englanti	26	" "	} 58.0 75
sijoitettu	Ranska	19.5	" "	
pääoma.	Saksa	12.5	" "	
		<u>93.0</u>	<i>erotus</i> 17	
			× 5 = 465 mrđ. frangia	
			[mutta Neymarckin	
			laskujen mukaan 600]	

44: ...,kaikkien taloudellisten intressien tavaton *yhteenpunoituminen*"...

51: „Union” (vuoriteollisuus- etc. osakeyhtiö *Dortmundissa*) ((siitä puhuu myös *Stillich* a s. 38 ja 41 *)). Perustettu v. 1872. „Osakepääomaa kerättiin v. 1872 miltei 40 miljoonaa markkaa; kurssi kohosi 170%:iin, kun yhtiö maksoi ensimmäiseltä toimintavuodelta 12% voitto-osinkoa. Mutta sitten ei voitto-osinkoja maksettu enää vuoteen 1880 asti, ja jo v. 1875 jouduttiin turvautumaan ensimmäisen kerran niihin tervehdyttämistoimenpiteisiin, jotka sitten toistuivat miltei jokaisen epäedullisen suhdannejakson aikana... Suurimman vahingon kärsivät joka kerta vakinaiset osakkeenomistajat” **.

4) „Mutta niissäkin tapauksissa, jolloin osakeyhtiöt eivät aseta *perustamisvaiheessa* itselleen tällaisia tarkoitusperiä (‘arvopaperikeinottelua’), voi kuitenkin sattua, että muita tarkoitusperiä tavoittelevat yritykset *siirtyvät* todellisuudessa joko suuremmissa tai pienemmissä määrässä yksinomaan arvopaperikeinotteluun. Näin saattaa tapahtua osaksi siitä syystä, että osakkeenomistajat eivät seuraa kyllin paljon johtajiensa toimintaa, ja osaksi sen seurauksena, että tässä suhteessa viimeksi mainitut johtavat heitä harhaan” (67).

* Ks. tätä osaa, ss. 26—28. *Toim.*

** Ks. V. I. Lenin, *Teokset*, 22. osa, s. 227. *Toim.*

71: Vallitsevia yhtiötyypppejä ovat eri maissa:

Amerikassa — muita yhtiöitä *kontrolloivat* yhtiöt.

Saksassa — *hankkivat* (Übernahme-) yhtiöt.

Ranskassa — pääomansijoitusyhtiöt.

Hollannissa („kuten koroillaeläjävaltiossa”, s. 71) — samoin.

Belgiassa — à la Saksa.

Englannissa — pääomansijoitusyhtiöt (investment trusts)...

Jeidels. „Saksan suurpankkien suhde teollisuuteen”. Leipzig 1905.

Tri Riesser. „Saksan suurpankkien kehityshistoriaa erikoisestikin keskittymistendenssin kannalta”. 1906.

s. 117 — yksi monista belgialaisen „Société Générale” (5 osakeomaisuutta valaisevista esimerkeistä (31. XII. 1906 — lukemattomien yhtiöiden osakkeita ja obligaatioita 198 miljoonan frangin arvosta).

ss. 136—7. Pikku esimerkki:

„London & Colonial Finance Corporation” yhtiö, „joka yksistään 21 745 punnan peruspääomalla sai vuonna 1890 80 567 puntia puhdasta voittoa = 370% pääomalle ja maksoi 100% voitto-osinkoina”.

esimerkki
keinotte-
lusta

Pääomansijoitusyhtiö (Kapitalanlagegesellschaft) —

— „Aktiengesellschaft für rheinisch-westphälische Industrie”. Perustettu lokakuussa 1871 (s. 156).

	Voitto-				
	osingot:	1872—35%	—35	!!	
NB	—	1873—1883— 0	— 0		
		1884—1895— 3— 9%			
NB		1896—1899—10—21%			
		1900 —60%	60		
		1901—2 0	0		!!
		1905—6 —40%	40		
		1907—8 — 6— 4%			

hyvä
esimerkki

Tri Emil Wolf. „Käytännöllinen rahoitustoiminta etc.”. Berliini 1905.

Francis Cooper. „Yrityksen rahoittaminen”. 2 osaa. New York 1906.

Edward Carroll. „Rahaliikkeen periaatteet ja käytäntö”. 1902 (New York).

W. Lotz. „Emissiotoiminnan tekniikka”. „Schmoller's Jahrbuchissa”. 1890, s. 393 ja seur.

- 6) „Siis pääomansijoitusyhtiöiden käyttämisestä siihen, että 'pienomaisuuksille taattaisiin suuromaisuuksien kannattavuus' (X), — ei tullut mitään” (163).

NB || s. 64: „Kölniläinen pankkiiri Louis Hagen oli 35 liikeyrityksen hallintoneuvoston jäsen; 'Deutsche Bankilla' oli *Jeidelsin* tiedon (XX) mukaan omia johtajiaan hallintoneuvoston jäsenenä 101 osakeyhtiössä ja lisäksi omat hallintoneuvostonsa 120 yhtiössä” (s. 64).

(X) *Jörgens*, ss. 45—6.

(XX) *Jeidels*. „Saksan suurpankkien suhde teollisuuteen”. 1905.

Eri yhtiöt päästävät liikkeeseen arvopapereita moneen kertaan yhtä ja samaa omaisuutta vastaan.

NB || Esimerkki (Amerikasta)... „niiden (rautatiekertautuu yhtiöiden) inventaaripääoma kertautuu viidesti viidestiii || niitä välittömästi tai välillisesti kontrolloivien yhtiöiden arvopaperipääomana” (182).

7)

Ch. A. Conant. „Nyky aikaisten pankkien tendenssit” („Bankers' Magazine”, 1905).

1000% ja romahdus || „Northern Pacific Railway Company” yhtiö. Pääoma = 80 miljoonaa dollaria perustajan osakkeita. Harrimanin ja *Hillin* kamppailu. *Hill* hankki 15 miljoonan arvosta perustajan osakkeita. „Tämän 'raidin' (rynnäköön) ansiosta 'Northern Pacific Railway Company'n' osakkeiden kurssi kohotettiin miltei 1000%... 9. V. 1901 tapahtui pörssiromahdus, minkä seu-

rauksena suuri määrä pieneläjiä joutui puille paljaille, kun taas päätekijöille, kuten Harri-
man todistaa, ei koitunut mitään vahinkoa
tästä keinottelusta (corner)” (184).

„Menetelmät, joiden avulla voidaan *kerätä yleisöltä huomattavia rahasummia* ja siirtää ne omaan taskuun, ovat arvopaperi-
kapitalismin myöhemmän nykyisen kehityksen
yhteydessä käyneet hieman *hiotummiksi*.

Näinä keinoina on nyt se, että *perustetaan ja kasataan jatkuvasti toinen toisensa päälle yhä uusia yhtiöitä*, joille jälleenmyydään tai annetaan vuokralle sama inventaariomaisuus ja joiden kesken tämä omaisuus koko ajan kiertää” (186).

Vuonna 1900 perustettiin „Standard Oil Company”.

„Sen kantapääoma oli 150 miljoonaa dollaria. Tavallisia osakkeita laskettiin liikkeelle 100 miljoonan ja etuoikeutettuja 106 miljoonan dollarin arvosta. Viimeksi mainituille maksettiin voitto-osinkoa vuosina 1900—1907: 48, 48, 45, 44, 36, 40, 40, 40%, kaikkiaan 367 miljoonaa dollaria. Vuodesta 1882 vuoteen 1907 saatiin puhdasta voittoa 889 miljoonaa dollaria; niistä maksettiin 606 miljoonaa voitto-osinkoina ja loppu siirrettiin varapääomaksi” * (212).

„Kaikissa yhtiön” (Terästrustin) „liikkeissä oli v. 1907 vähintään 210 180 työläistä ja virkailijaa... (1908 — 165 211)... Saksan vuoriteollisuuden suurimmalla liikkeellä 'Gelsenkirchener Bergwerksgesellschaftilla' oli v. 1908—46 048 työläistä ja virkailijaa, v. 1907—43 293” ** (s. 218).

„Internationale Bohrgesellschaft” (Erkelenzissä)... „Se perustettiin insinööri Anton Rakyn keksimän porausmenetelmän soveltamista silmällä pitäen... (235) ...yhtiö maksoi vuosina 1905—6 ja 1906—7 voitto-osinkoa 500%” (236).

(kursi-
vointi
minun)
NB

kursivointi
Liefman-
nin

NB

NB

(uutta tek-
niikkaa)
500%
voitto-
osinkoa...

(8

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, ss. 196—197. Toim.

** Sama, s. 197. Toim.

- 9) „Yleensä kokemus osoittaa, että omakohtaiseen liikeyrityksen kontrolloimiseen normaali-aikoina riittää kun omistaa noin 40% äänestykseen oikeuttavista yrityksen osakkeista” * (258). Lisäksi on vielä (varsinkin Amerikassa) „osakkeita, jotka eivät anna äänestys-oikeutta” (259), ja obligaatioita etc. — ja jos kysymyksessä ovat useita muita yhtiöitä kontrolloivan *yhtiön* osakkeet, niin „hän (kapitalisti) voi omistamansa 5 miljoonan dollarin pääomalla määrätä 40—50 kertaa suuremmasta pääomasta” (259).

NB

...ja jopa „80—100 kertaa suuremmastakin” (kuin hän itse omistaa) „pääomamäärästä” (260)...

„Rautaa lukuun ottamatta metallikauppa, varsinkin kupari- ja sinkki- samoin kuin jalometallikauppa on Saksassa ja muissa tärkeimmissä maissa suorastaan poikkeuksellisen keskittyntä” (301)... „toiminimiä vähäinen määrä” (enimmäkseen yksityisten käsissä)...

...,hyvin monet Saksan vanhimmista kaasutehtaista on rakennettu englantilaisten yritysten toimesta ja englantilaisilla pääomilla”... (321)...

- 10) ha ha!! „...vain verraten harvat ovat kehittyneet taituha reiksi tällä alalla” (335) — finanssiasioissa etc.

...,Sveitsin luottolaitos itse ohjaa sitä” (Zürichin „sähköliikkeitä palvelevaa pankkia”), „pankki” ei näet ole virasto, instituutti, vaan on, kuten kaikki senlaatuiset yhtiöt, niin sanoakseni iso mappi, jossa säilytetään sen omistamia arvopapereita ja muutamia konttorikirjoja” (376)...

„Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft” (AEG)

— osakkeita — 100 miljoonaa markkaa

obligaatioita — 37 ” ”

„arvopaperisalkku” — 23 ” ” etc.

Etelä-Afrikan kultakentät. „Ilmiömäiset liikevoitot, joita saatiin varsinkin 80-luvun lopulla ja 90-luvun alussa, kiihottivat paitsi englantilaista myös ennen kaikkea ranskalaista samoin kuin saksalaista, belgialaista ja hollantilaista pääomaa hankkimaan

* Ks V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 220. Toim.

osakkuuden kultakaivoksiin. ...Tavattoman hurja kurssinnousu saavutti kohokohtansa 'boom'-kaudella, joka päättyi v. 1895. Sitä seurannut vuoriteollisuuden arvopapereiden kurssinlasku kiihtyi myöhemmin vielä Transvaalin sodan vuoksi"... (414). NB

„Mitä kehittyneempi kansantalous on, sitä enemmän se suuntautuu uskalletumpiin tai ulkomaisiin liikeyrityksiin, sellaisiin, jotka kehittyäkseen vaativat pitkän ajan, tai vihdoinkin sellaisiin, joilla on vain paikallinen merkitys*. Juuri nämä ovatkin niitä aloja, joita varten on muodostettu erityisiä rahoitusyhtiöitä: niitä yrityksiä, joiden kehittämiseen tarvitaan pitkälti aikaa, kuten esimerkiksi rautatie- ja vuoriteollisuusyritykset"... (etc.) (434). NB (11)

[Mitä kehittyneempää, sitä uskalletumpaa... NB]

Schulze-Gaevernitz toistaa tämän *miltei kirjaimellisesti* artikkelissaan „Pankkitoiminta”, s. 21. (III kirja. „Yhteiskuntatalouden perusteet”. V jakso, II osa.) NB

„Kun varsinaisen taloudellisen toiminnan painopiste on alistussuhteessa olevissa yhtiöissä ja määrävä yhtiö on vain niiden arvopapereiden omistaja ja kun lisäksi osakkeenomistajilla ei ole harmaata aavistusta alistussuhteessa olevien yhtiöiden toiminnasta kuten on amerikkalaisten kontrolloivien yhtiöiden laita, niin silloin on selvää, että kaikki ne lain säädökset, joiden tarkoituksena on saattaa kyseisen yhtiön yritysten asiainhoito yleisön mahdollisimman laajan valvonnan alaiseksi, voivat osoittautua tehottomiksi. Tällainen vaara saattaa uhata kaikkia yhtiöitä, kun ne on perustettu substituomalla (sijoittamalla) arvopaperit muihin yhtiöihin ja jopa aina silloinkin kun jollakin yrityksellä on huomattava osakkuus muissa yrityksissä” (439). NB (12)

„Rajoitetusti vastuullisista yhtiöistä oli vuoden 1904 lopulla 3.8% sellaisia, joilla kullakin pääomaa oli yli miljoonan markan ja 9.1% sellaisia, joilla kullakin oli pääomaa yli 500 000 markan. Kaikkien rajoitetusti vastuullisten yhtiöiden yhteenlasketusta pääomasta tuli edellä

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 202. Toim.

mainittujen 3.8%:n osalle 45.2%, ja 9.1% yhtiöistä omisti 60.5% tuosta pääomasta" (459).

(Saksassako? Nähtävästi.)

460: Tekijän ehdotus: yhtiöt on velvoitettava „saattamaan julki” tilikertomuksessaan ne arvopaperimäärät, jotka ovat $> \frac{1}{20}$ „kootusta osakepääomasta”.

((Idioottimaista triviaalisuutta!))

13) NB ||| „Ihmiskunnalla on todennäköisesti lähitulevaisuudessa tekniikan alalla jälleen edessään suuria mullistuksia, jotka tulevat vaikuttamaan myös kansantalouden organisaatioon.” ...Sähkö, ilmapurjehdus... NB ||| „Tavallisesti ja yleisen säännön mukaan kehitty tällaisina perinpohjaisten taloudellisten muutosten kausina kova spekulaatio*, ja aikaisemmasta kokemuksesta päätellen on varmaa, että tällöin arvopaperisubstituutio- (sijoitus-) periaatteella ja osake- ja rahoitusyhtiöillä tulee olemaan huomattava merkitys välttämättömiksi muodostuvien suurten pääomasijoitusten toteuttamisessa” (465—466)...

Mutta... arvopaperikapitalismin „nuoruuden ajat” ovat jo muka menneet. Yleisö on viisastunut... Ja suurtenkaan teknillisten keksintöjen kaudella „Gründungsschwindel” („fiktionaalisten yritysten perustaminen”) „tokko” etc... (466—7)... ((„harmonisti”))

...,kaupan olemuksena on yleensä kysynnän substituutio”... (475)

((ha ha! „Teoreetikko”!))

...,kauppa on elinkeinotoimintaa, joka on suunnattu hyödykkeiden keräämiseen, niiden säilyttämiseen ja niiden käytettäväksi saattamiseen” (476). ((Kursivoitu lihavalla. Idiootti!)) **

Nil teoriassa

Loppu

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 202. Toim.

** Sama, s. 219. Toim.

„DIE NEUE ZEIT”, 1911 (SODASTA NB) JA 1912
(MUUN MUASSA EUROOPAN YHDYSVALLOISTA)

„Die Neue Zeit”, 30. vuosikerta (1912)

[NB. Siinä myös artikkeli Amerikan yksityisomistuksel-
listen rikkauksien historiasta.]

30. vuosikerta, 1 (X. 1911—1912)

Vargan (s. 660), Hilferdingin (s. 773) ja Kautskyn
(s. 837 ja seur.) artikkelit kullasta, tavarasta, rahasta.

Samaa käsittelee *Otto Bauer* 30. vuosikerrassa, ||
2. niteessä.

NB samoin, s. 1, „Bandiittipolitiikka” (6. X. 1911)—
Tripolitanian sotaa käsittelevä Kautskyn artikkeli,
joka päättyy sanoihin: „Se (vaalikamppailumme) voi ||
muuttua yhdessä yössä valtataisteluksi” (s. 5). ||| !!

30. vuosikerta, 2 (1912)

Pannekoekin artikkeli („Joukkotoiminta ja val-
lankumous”) (s. 541 ja seur.) ja *Kautskyn* artikkeli.
„Uutta taktiikkaa” (2. VIII. 1912 ja seur.) ja siinä minis-
teriöitä y.m. koskevia *likaisia* kohtia (mitä likaisin
opportunistinen artikkeli). [NB Baselin edellä.] Radek
„Imperialisminvastaisen taistelumme johdosta” (s. 233).

[Siinä myös *Lenschin* ja *Kautskyn polemiikkia aseis-
tariisunnasta*. NB

[Siinä myös Pannekoekia vastaan tähdättyjä *Eckstei-
nin* kirjoituksia

[Pannekoekin artikkeli: „Nykyisten vaatimustemme ole-
mus”, s. 810.

Erikoisesti vaatimusten „toteutettavuudesta”.

„Miksi todellakin ohjelmassa vaaditaan poliittista
demokratiaa, kansan miliisiä, oikeuslaitoksen demokrati-
sointia j.n.e., mitkä eivät yleensä ole toteutettavissa kapi-
talismin aikana, mutta ei vaadita oikeutta työntekoon tai
työntekijöiden lukumäärää supistavien koneiden kieltä-
mistä, mikä niin ikään on mahdotonta kapitalismin val-
litessa?” Kahdenlaista mahdottomuutta: „taloudellisesti
mahdotonta” ja „poliittisesti epäreaalista” (811). Nyky-
hetken vaatimukset „eivät ole ehdottomassa mielessä”
mahdottomia kapitalismin vallitessa (812).

„Die Neue Zeit”, 1911, 2 (29. vuosikerta).

(15)

(17)

ss. 248 ja 276. Pientä „polemiikkia” Karl Kautskyn ja „Leipziger Volkszeitungin” (Rosa Luxemburgin) välillä Euroopan Yhdysvalloista — pikku kirjoituksia, joissa *ei* kajota asian olemukseen, vaan viitataan „Leipziger Volkszeitungissa” käytyyn polemiikkiin.

„Leipziger Volkszeitung” on käynyt myös Ledebourin kimppeun syystä että hän sanoi:

„Me asetamme... kapitalistiselle yhteiskunnalle... vaatimuksen... että he (valtiomiehet) valmistelisivat itse Euroopan kapitalistisen kehityksen nimessä tätä Euroopan yhdistämistä Euroopan Yhdysvalloiksi, jotta estettäisiin sittemmin Euroopan lopullinen tuhoutuminen maailman kilpataistelussa” (s. 276).

Tämä on samaa, mitä Calwer sanoi puoltaessaan Amerikan-vastaista tulliliittoa.

Kautsky vastaa: *ei*, se *ei* ole samaa. Ledebour *ei* nimitäin ole sanonut sanaakaan tullitaistelusta, vaan on puhunut *ainoastaan* Euroopan Yhdysvalloista, esittänyt „ajatuksen, jonka kärjen... ei tarvitse kohdistua ehdottomasti Yhdysvaltoja vastaan” (277). ((Siis rauhanomainen kilpailu -aate!))

Karl Kautsky sanoo s. 248, että Euroopan Yhdysvaltojen kannalla ovat (tai olivat) myös Parvus ja Johann Philipp Becker.

Ibidem, ss. 943—4 (29. IX. 1911), selostetaan *H. Quelchin* artikkelia („The Social-Democrat”, 1911, elokuu), jossa sanotaan, että kapitalistitkin ovat muka rauhan kannalla (pääoma on näet *jo* kansainvälistä): pääoma voi jo muodostaa „*maailman* Yhdysvallat” (NB: sic! „der Erde”), mutta tämä maailmantrusti on sortava entistä enemmän työläisiä. „Yleinen kapitalistinen rauha... kaikki-voipa kansainvälinen poliisi, ei mitään turvapaikkaoikeutta... sellaisessa orjavaltiossa vallitsisi rauha ja järjestys”... (s. 944).

Quelch *ei* luule (*päinvastoin* kuin Karl Kautsky) sodan johtavan vallankumoukseen, vaan taloudelliseen kukoistukseen, „tuotteiden painostuksen” häviämiseen.

18) „Die Neue Zeit”, 1911, 2 (29. vuosikerta, 2. nide), n:o 30, 28. IV. 1911 (ss. 97—107).

Karl Kautsky. „*Sota ja rauha*”.

Mainitussa artikkelissa Karl Kautsky kehottaa propagoimaan rauhan ja Euroopan Yhdysvaltojen *puolesta* (artikkelin 3. § *onkin otsikoitu*: „Euroopan Yhdysvallat”).

Karl Kautsky vastustaa ehdotusta, että sotaan *vastataisiin* ajoissa ratkaisevasti lakolla (tässä on se kohta, jota hän siteerasi vuonna 1915, nimittäin että kansa („die Bevölkerung”), „väkijoukko”, tappaisi omakätisesti sodanvastustajat, jos se katsoisi valtakunnanrajansa uhatuiksi, pelkäisi *invaasiota* — s. 104 etc. etc.).

Mutta siteeratessaan vuonna 1915 *näitä* kohtia tästä vuonna 1911 kirjoittamastaan artikkelista *Kautsky ei* siteerannut seuraavia kohtia:

1) 1. §: „Dynastinen sota ja kansansota”. NB ((minun alleviivaukseni)).

...,18. vuosisadalla ruhtinaat pitivät valtioita pelkästään omina perintötiloinaan...

...Niin nytkin Euroopan (ja Yhdysvaltojen) eri kansakuntien kapitalistit pitävät eurooppalaisen sivilisaation ulkopuolella olevia eri kansoja omina perintötiloinaan, ja eri kapitalististen hallitusten väliset ristiriidat johtuvat *vain* siitä, että pyritään laajentamaan ja pyöristämään *näitä* perintötiloja — siirtomaita ja vaikutusalueita. *Aivan niin kuin* oli 18. vuosisadan dynastisten ristiriitojen laita. Mutta Euroopan kansojen eduilla *ei ole nykyään* tämän kanssa tekemistä *yhtään enempää* kuin pari vuosisataa sitten”... (s. 99).

2) „Yhä enemmän varmistutaan siitä, että Euroopan sota *on* päättyvä *luonnonomaisen väistämättömästi* *sosiaaliseen vallankumouseen*. Tämä kannustaa voimakkaasti, kenties voimakaimmin vallassaolevia luokkia säilyttämään rauhan ja vaatimaan aseistariisuntaa” (s. 100).

3) „Sotaa seuraa ehdottoman väistämättömästi vallankumous, ei minään sosialidemokraattien suunnittelemana tuotteena, vaan *ilmiöiden rautaisen* logiikan pakottamana. Nykyiset valtiomiehet itsekkin ottavat huomioon tämän mahdollisen lopputuloksen” (s. 106).

...,Olכון vallankumous sitten joko aseistautumiskilvan tai sodan seuraus, se on joka tapauksessa oleva *kansainvälinen ilmiö*” (s. 106)...

...,Mutta vaikkei vallankumous olisikaan aseistautumis-
 rasitusten eikä sodan kauhujen aiheuttaman vastareaktion
 tulos, vaan tapahtuisi muista syistä, ja vaikkei se alussa
 olisikaan kansainvälinen, vaan rajoittuisi yhteen valtioon,
niin nykyoloissa sellainen tilanne ei voisi jat-
kuu kauan. Se (vallankumous) on kulkeutuva muihin
 valtioihin"... (107), ja tästä Karl Kautsky johtaa, että tulok-
 sena on oleva Euroopan Yhdysvallat „ja sen muuttumi-
 nen lopulta koko sivistyneen maailman Yhdysvalloiksi”.

2 || s. 105: Karl Kautsky määrittelee Euroopan Yhdys-
 vallat „yhteistä kauppapolitiikkaa” nou-
 dattavaksi liitoksi (+ yhteinen parlamentti etc.,
 yhteinen armeija).

S Kyseisen artikkelin 1. §:ssä (s. 97) Karl Kautsky
 luonnehtii „maailmantilanteen muuttumista” („kah-
 den viime vuosikymmenen kuluessa”)„Teollisuus-
 pääoma on muuttunut finanssipääomaksi, se on yhdis-
 tynyt maanomistajamonopolistien kanssa”...„So-
 siaaliset reformit ovat tyystin loppuneet”...

„Mutta kuitenkin” (niin vaikeaa kuin Euroopan
 Yhdysvaltojen toteuttaminen onkin) „pyrkimys, jonka tar-
 koituksena on Euroopan valtioiden rauhanomainen yhdis-
 täminen yhdeksi federatiiviseksi kokonaisuudeksi, ei ole
 toivoton. Sen tulevaisuuden näköalat ovat yhteydessä *val-*
lankumouksen tulevaisuuden näköaloihin” (kursivointi
 K. Kautskyn, s. 106).

„Die Neue Zeit”, 1911, 2, s. 96: selostetaan „*Taistelu*”
 kokoelmassa (1911, n:o 3) julkaistua *Otto Bauerin*
 artikkelia: „Maailmansota on sen” (kapitalismin) „vii-
 meinen sana... Jos Turkin vallankumous johtaa Euroopan
 sotaan, niin siitä on väistämättömänä tuloksena Euroopan
 vallankumous.”

20) „Die Neue Zeit”, 1911, 2, s. 179

Rothsteinin kirjoitus Coventryn edustajakokouksesta
 (1911), missä Britannian sosialistinen puolue hyväksyi
 päätöslauselman, jossa *kannatettiin* „kyllin suuren
 laivaston ylläpitämistä kansallisen itsepuolustuksen tar-
 koituksessa”.

„...Siten puolueen edustajakokous ei ainoastaan luopunut kansainvälisen sosialidemokratian perusteista, vaan myös liittyi itse asiassa pahimpiin jingoihin” (s. 182)...

vastustetaan Hyndmanin agitaatiota

„Niin aggressiivinen kuin Saksa lieneekin, sen aggressiivisuus kohdistuu asioihin, joiden merkitys Englannin kansalle on yhtä vähäinen kuin Transvaalin kultakenttien merkitys... Mutta jos toisaalta hyväksytään tai katsotaan mahdollisiksi ne Englannin vallassaolevien luokkien toiminnot, jotka ilmenevät Saksan vastaisena saartopolitiikkana (etc.)... silloin todellakin voi koittaa hetki, jolloin proletariaatinkin on pakko tarttua aseisiin ja puolustamalla kotimaataan palvelu kapitalistiluokan asiaa”... NB (s. 183).

„Die Neue Zeit”, 1911, 1, *Askew'n* kirjoitus Englannin *Egyptissä* harjoittamasta siirtomaapolitiikasta.

„FINANSSI-ARKISTO”: 1915

„*Finanz-Archiv*”. XXXII vuosikerta, 1915.

„Ranskalainen pääoma Venäjällä” (125—133).
32. vuosikerran *hakemisto*. (*Melkein nil.*)

(21)

„*Finanz-Archiv*”. XXXI vuosikerta, 1914.

„*Siirtomaiden velat ja siirtomaiden lainat*”.

Vuonna 1901 Lontoon pörsseissä oli siirtomaiden arvo-papereita Σ 600 miljoonaa puntaa = 12 miljardia markkaa (s. 8). Kysymyksessä ovat etupäässä Englannin siirtomaat.

Ranska antoi 1897—1907 siirtomaille lainaa (s. 16) ei < 400 miljoonaa frangia.

Belgia > 250 miljoonaa frangia.

Saksa — (1911) — noin 137.4 miljoonaa markkaa (s. 28).
 $137.4 \times 1.25 = 171.750$ miljoonaa frangia.

Miljoonia frangeja: 15 000, 400, 250, 171.75.

EMITOINTITILASTOA. EGGENSCHWYLER.
CROHN (ARGENTIINASTA)

- 23) *Walter Eggenschwyler* (Zürich). „Tilastoaineistoa ongelmaan: sota, tuotannon edistys ja hintaliike”. „*Schmoller's Jahrbuch*”. 1915, n:o 4.
(Tekijällä vain vuosikausitietoja)

	Yleisiä emissioita koko maailmassa (miljardia markkaa)	Keski- määrin vuodessa	Minimum—Maximum
1871—1880.....	76.1 : 10 =	7.61	1.7 — 15.6
1881—1890.....	64.5 : 10 =	6.45	3.3 — 12.7
1891—1900.....	98.0 : 10 =	9.8	2.5 — 17.8
1901—1909.....	136.1 : 9 =	15.1	7.9 — 21.5

Emissioiden määrä (kaikkien):
(tekijällä vain vuosikausitietoja)

	Englanti (miljoonaa markkaa)	Ranska (miljoonaa <i>fr a n g t a</i>)	(minun laskelmani) = (80% miljoonaa markkaa)	Saksa (miljoonaa markkaa)
1903— 7	13 187	18 469	= 14 775	16 630
	: 5 = 2 637			
1908—12	21 309	23 122	= 18 497	19 783
	: 5 = 4 262			
Σ (10:ltä vuodelta)	34 496	41 591	33 272	36 413
	: 10 = 3 449			: 10 = 3 641

Ibidem (n:o 2). *H. F. Crohn*. „Argentiina Englannin ja Saksan taloudellisessa taistelussa” (vrt. s. 114, mitä Zollinger sanoo Argentiinan tyypillisyydestä)...
mainiota imperialismiin illustrointia!!

WALTER ZOLLINGER. „KANSAINVÄLISTEN ARVONSIIRTOJEN
BILANSSI”

Walter Zollinger. „Kansainvälisten arvonsiirtojen bilanssi”. 1914.

(s. 106) esittää tietoja *Neymarckin* mukaan („Bulletin de l'institut international de statistique”. XIX osa, II vihko, 1912).

numerot tarkoittavat <i>frangeja</i> *		
1871— 80.....	76.1	miljardia
1881— 90.....	64.5	”
1891—1900.....	100.4	”
1901—1910.....	197.8	”
	($\Sigma=438.8$)	

(Ibidem) Arvopaperien summa**

(1910 maximum)		muut maat v. 1902:
Iso-Britannia.....	142 <i>miljardia</i>	
	<i>frangia</i>	(32 miljardia)
Yhdysvallat.....	132 ” ”	Hollanti..... 10
Ranska.....	110 ” ”	Belgia..... 6
Saksa.....	95 ” ”	Espanja..... 6
Venäjä.....	31 ” ”	Sveitsi..... 5
Itävalta-Unkari.....	24 ” ”	Tanska..... 3
Italia.....	14 ” ”	Ruotsi, Norja, Romania
Japani.....	12 ” ”	J. n. e. 2
Muut maat.....	40 ” ”	
	$\Sigma=600$	$\Sigma=32$

CALMES. „UUSIN KIRJALLISUUS PÄÄOMANSIJOITUKSESTA”

Albert Calmes (Frankfurt am Mainin akatemian (24 professori). „Uusin kirjallisuus pääomansijoituksesta”. „Jahrbücher für Nationalökonomie”, III sarja, 47. nide (102. nide), 1914, s. 522.

Kehuu sveitsiläisen kirjaa

A. Meyer. „Pääomansijoitus”. Zürich 1912 (s. 525: yleistävä osa on muka „mainio”).

Fr. Ehrensperger. „Nykyinen pääomansijoitus”. NB Bern 1911.

Fr. Böttger. „Varojen sijoitus ja pääoman suuntaaminen”. Leipzig? (193 sivua) („tarkemmin käsitellään” „*t a s e i d e n l u k u a*”, s. 525).

Henry Lowenfeld. „Pääomansijoitustaito”. („Kaikkea pääomansijoituksesta”) Berliini 1911 („Johtoaie”: „pääomansijoitusten maantieteellinen jakautuminen”).

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 230. Toim.

** Sama, s. 231. Toim.

Paul Leroy-Beaulieu. „Omien varojen sijoittamis- ja hoitamistaito”. Pariisi 1912 (451 sivua)—(kehutaan kovasti).

Sama *Calmes* käsittelee 105. niteessä (1915, 5. vihko) rahoitusta koskevaa uutta kirjallisuutta.

NB ||| Katsottava siitä myös III sarjaa, 39. osaa, 1910, Ranskassa ja Englannissa suoritettuja „pääomansijoituksia” koskevaa *Moosin* artikkelia.

PAISHIN ARTIKKELI
„KUNINKAALLISEN TILASTOYHDISTYKSEN
AIKAKAUSLEHDESSÄ”.
TAMMIKUU 1911

25) Intian, siirtomaiden ja ulkomaiden lainoihin ja yhtiöihin sijoitetut brittiläiset pääomat ja niistä saadut tulot vv. 1907—08 (Paish, s. 168):

kolmeksi suureksi ryhmäksi (A, B, C) yhdistämäni yhteen- vetotiedot	Pääoma (tuhatta puntaa)	Tulot (idem)	%
A) Lainat (valtion ja kuntien)	757 460	29 938	3.9
B) Rautatiet	1 198 991	52 839	4.4
C) { Pankit ynnä muut	366 022	21 870	
{ Kaivokset	243 386	26 145	
{ Petroli ynnä muuta	127 879	8 999	
C)	<u>737 287</u>	<u>57 014</u>	<u>7.7</u>
Kaikkiaan	<u>2 693 738</u>	<u>139 791</u>	<u>5.2</u>

Tekijän taulukossa ei ole näitä 3 ryhmää (A, B, C), vaan hyvin *monta ryhmää*

A) % = 3.2 % — 4.7 %
B) = 3.8 — 4.7 %
C) = 3.3 — 30.5 %

vuonna 1910 (tuhatta puntaa)

Englannin siirtomaat:

	Kanada ja Newfoundland	Australian liittovaltio	Uusi Seelanti	Kaikkiaan Australiaa- siassa	Etelä-Afrikka	Länsi-Afrikka	Intia ja Ceylon	Straits Settle- ments ja Malaifivaltiot	Muut britti- laiset aiasmaat	Σ (minun)
A)	92 948	198 365	64 721	263 086	115 080	8 541	182 517	7 943	6 969	677 084
B)	223 740	2 951	761	3 712	9 354	—	136 519	—	1 717	375 042
C)										503 026
Σ	373 541 ^(*)	301 521	78 529	380 050	351 368	29 498	365 399	22 037	33 259	1 555 152 ^(*)

(*) Huomautus: Paishin loppusumma = 1 554 152, sillä Kanadan osalta yhteenvetotaulukossa on osoitettu 372 541 (s. 186), mutta varsinaisessa taulukossa (s. 180) — 373 541.

	Yhdysvallat	Kuuba	Filippiinit	Japani	Kiina	Muut ulkomaat
A)	7 896	2 282	—	42 784	22 477	818
B)	586 227	17 387	7 902	8 910	—	4 521
C)	93 955	3 031	300			
Σ	688 078	22 700	8 202	53 705	26 809	61 907

	Argentiina	Meksiko	Brasilia	Chile	Uruguay	Perú	Muut Amerikan maat
A)	38 339	8 276	40 221	17 071	9 860	81	3 838
B)	186 126	54 306	29 961	12 646	21 194	6 476	11 681
C)							
Σ	269 808	87 335	94 440	46 375	35 255	31 987	22 517

	Venäjä	Turkki	Egypti	Espanja	Italia	Portugali	Ranska	Saksa	Muut Euroopanmaat	Σ	ja ilman Egyptiä
A)	19 109	9 650	14 044	1 885	4 164	1 336	—	1 351	22 870	74 409	60 365
B)	2 013	6 146	1 916	5 473	3 284	4 432	—	—	495	23 759	21 843
C)			27 793				7 071			90 199	62 406
Σ	38 388	18 320	43 753	18 808	11 513	8 134	7 071	6 061	36 319	188 367	144 614

26) „Journal of the Royal Statistical Society”, LXXIV nide. Tammikuu 1911.

Paishin artikkeli (ja sen johdosta Tilastoyhdistyksessä käyty keskustelu (artikkeli ss. 167—187, väittelyaineisto, ss. 187—200)) osoittaa, että kirjoittaja on suhtautunut työhönsä *hyvin* varovaisesti ja huolellisesti.

Hän on syrjäyttänyt konvertoinnit,— ottanut arvopapereiden emitointi- eikä nimellishinnat,— ottanut kaksinnuksen välttämiseksi arvopapereista saadun *tulon* etc. Siitä syystä hänen tietonsa ovat *äärettömän* paljon arvok-

kaampia kuin Ranskaa ja Saksaa koskevat ylimalkaiset „tiedot”.

Hänen peruskirjoituksensa koskee vv. 1907—8.

	Miljoonaa puntaa 1907 8	1908—9 ja 1910	v. 1910 alkuun mennessä
siirtomaat:	1 312	+ 228	1 554
ulkomaat	<u>1 381</u>	+ <u>288</u>	<u>1 637</u>
Yhteensä	2 693	+ 516	3 191

NB. Alfred Neymarck. „Nykyiset finanssit”. VI ja VII nide. „Ranskalaisten säästöt ja arvopaperit 1872—1910”. 2 osaa. 8°. Pariisi 1911. NB

MÜHLHAUPT. „MAITOKARTELLI”

Tri Engelbert Mühlhaupt. „Maitokartelli. (27 Kartelleista ja maidon hinnoista”. Karlsruhe 1912.

„Badenin korkeakoulujen kansantaloudellisia tutkielmia”. Uusi sarja. 9. vihko.

Hyvin kiinnostava ja asiallinen kirjanen, jossa kuvataan tavattoman mielenkiintoisia ilmiöitä.

{ Kirjallisuudesta NB: Ph. Arnold „Conrad's Jahrbücherissä”. 41. nide, 1911, ja artikkelissa „Baijerin kuningaskunnan tilastosta”. 41. nide (1910). „Valtiotieteellinen sanakirja”. 6. osa (3. painos) („Maitotalous”).

Nahimson. „Maitosota”. „Die Neue Zeit”, 1911 (29. vuosikerta), 2. nide (s. 668 ja seur.).

Kartellien puolesta puhuu tällä alalla maatalojen monopoliasema (50—100 km:n säteellä suurista kaupungeista) ja osuuskuntien kasvu.

Sen jälkeen kun sentrifugi keksittiin, maidonjalostusosuuskuntia on syntynyt kuin sieniä lämpöisen kevätseen jälkeen:

1870— 1
1903—2 245, jäseniä 181 325
1909—3 039 ” 270 692 (s. 5)

Maatalousosuuskuntien lukumäärä (s. 24):
1890— 3 000
1900—13 600
1910—24 900

{ *Petersilien* mukaan. „Saksan osuustoimintaa koskevia tilastotiedotuksia”. Berliini 1911. }

Väkirehujen etc. etc. y.m. hintojen kohoaminen (+ 13—50%, 1896—1906, s. 7) *ei* aiheuttanut hintojen nousua noin vuoteen 1900, kunnes kehittyi voimakas kartelloitumisliike (s. 7).

Kartellien *puolesta* puhuu maidon *s u u* r tuotannon (säilytyksen etc.) valtava merkitys (mitä tulee halpuuteen, hygieniaan etc. etc.).

Berliini tarvitsee <i>p ä i v i t t ä i n</i> 1 miljoona litraa maitoa			
Hampuri esikaupunkeineen	0.5	”	”
Wien	0.9	”	”
München	0.25 (s. 16)		

j.n.e.

Maidossa on heti lypsyn jälkeen 1 cm³ kohti (senttimetriäkö?? vai millimetriäkö??) 9 000 *bakteria*; 2—3 tunnin kuluttua 12 000; 9 tunnin kuluttua 120 000; 24 tunnin kuluttua *miljoonia* (sivu?).

Kuljetus enimmäkseen rautateitse (50—100 km kaupungista). Maitotaloutta harjoittavat *lähiseudun* talonpojat ovat itse asiassa monopoliasemassa.

„Osuustoiminta on kasvattanut maalaisisännän kartellia varten” (25).

28) Eräiden *maitokartellien* historiikkia.

„Berliner Milchring”. Perustettu *kesäkuussa 1900*. **Hurja k a m p p a i l u** tukkukauppiaita vastaan (yleisö oli tukkukauppiaiden *puolella*).

|| *Bolle* (Berliinin suurin maidon myyntiliike, vaihto 45 miljoonaa litraa vuodessa; pääomaa 10 miljoonaa markkaa; voitto-osingot 8%, s. 91) teki vuonna 1903 rauhahan maitokartellin kanssa. (Bollesta tuli lyhyessä ajassa miljonääri; samoin *Pfundista* Dresdenissä, vaihto 21 miljoonaa litraa.)

Maitosyndikaatit parantavat aina hygieenisyyttä.

Mutta tämä oli *rahataloudellisesti* huonosti järjestetty ja romahti 27. II. 1907.

Hampuri. Perustettu VI. 1900. 10 vuodessa antoi jäsenilleen 10.3 miljoonaa markkaa (s. 53), kohotti *heidän*

maidonhintaansa (11.2 pfennigistä 14.1 pfennigiin), teki sopimuksen suurkauppiaiden kanssa.

Frankfurt am Main. Milloin muodostui?? oli *hyvin voimakas* v. 1911.

Tekei sopimuksen kauppiaiden kanssa. Sitten vaati *niitä* kohottamaan hinnan 16 pfennigistä 17:ään.

„Tästä pfennigistä syntyi ankara kolme kuukautta jatkunut sota maalaisiäntien ja kauppiaiden kesken, joiden puolelle asettuivat niin sosialidemokraattinen kuin liberaalinakin työväenliitto ja ammattiyhdistysten liitto” (s. 54). Kauppiaat antoivat myöten.

„Taistelu päättyi siihen, että maitokauppiaat tekivät kuluttajien suureksi kummastukseksi 'Vereinigte Landwirten'” (kartellin nimi) „kanssa sopimuksen, jonka mukaan viimeksi mainittu lupasi olla toimittamatta maitoa kaikille niille kauppiaille, jotka eivät tee edellä mainittua hinnallisäystä” (s. 55).

Wienissä on valtava syndikaatti. Se on supistanut menonsa (maidon myyntimenonsa), jotka vuonna 1900 olivat litraa kohti 7.87 helleriä (vaihto 0.56 milj. kruunua), 3.775 helleriin vuonna 1910 (vaihto 6.74 milj.) (s. 57).

suurtuotanto!!

Kartellien vaikutus tuottajiin?

Hintojen kohoaminen keskimäärin 2 pfennigillä vuosina 1900—1910 (verrattuna vuosiin 1890—1900) (s. 61).

Tämä kohoaminen on nimenomaan *kartellien* syytä (muussa tapauksessa tuotannon kallistuminen ei olisi aiheuttanut hintojen nousua).

„Millä muuten voitaisiin selittää se hämmästyttävä tosiasia, että hinnat alkoivat kohota juuri niinä vuosina, jolloin maitokartelli ilmestyi näyttämölle?” (63).

„Millä tavalla vihdoin voitaisiin, jollei kartelleja olisi, selittää se tosiasia, että hintojen kohoaminen oli huomattavinta juuri niillä seuduilla, joita maidon puolesta pidetään rikkaimpina: Sveitsissä ja Württembergissä?” (64).

Maidon myynnin lisääntyminen *huonontaa* sekä karjan ruokintaa (s. 66) että *väestön ravitsemusta* (67).

Maidon kulutus Sveitsissä

Litraa henkeä kohti päivässä

1903—1905	—1.01	
1906—1909	—0.98	(s. 68)

Saksassa asianlaita on samoin.

Vaikutus kaupankäyntiin? Siinä tulot ovat vähenneet 7—8 pfennigistä 6—7 pfennigiin litralta (72),—kaupan asteittainen syrjäyttäminen.

Kuluttajiin? Laadun, hygieenisyyden y.m. paraneminen.

Parhaiten ovat asiat *Baselissa*, missä kuluttajien liitto ja maitoa tuottavien talonpoikien liitto ovat *välittömästi* vastakkain. Kaupunki hoitaa *mallikelpoisesti maitotaloutta*, mutta *hintojen puolesta* kulutus riippuu *talonpojista!*

„Prof. Kasdorfin tietojen mukaan yksi lehmä tuottaa Itävallassa keskimäärin 5 litraa päivässä, Saksassa 8—10 litraa, Tanskassa 12 litraa” (s. 83).

30) Arkkiherttua Friedrichin suurtilalla Wienin lähellä maidon tuotanto oli

1853—3. ⁰⁰	litraa lehmää kohti
1880—4. ⁶⁷	
1890—6. ²⁷	
1900—6. ³⁶	(s. 84)
1910—8. ⁰⁰	

Maidon pienkauppa on yhä vallitsevassa asemassa, yleensä se on (Münchenissä v. 1910 oli 1 609 erikoistunutta maitoliikettä, siinä luvussa

250, joissa myytiin maitoa enintään 50 litraa
1 310 (81.4%) ” ” ” 150 litraa)

epähygieenistä; maidon käsittely ei ole suojattu lialta etc.

NB || ja „hukataan uskomattoman paljon aikaa, työtä ja pääomaa” (87), maidon kuljettaminen asiakkaille, myymättä jäänyt maito, samaan taloon toimittaa maitoa 2—3 hankkijaa y.m. y.m.

!!! ||| „Maitokartellin sosiaaliset seuraukset” (V luku)—tulee olemaan „*aseellinen rauha*” (95) kaupungin ja maaseudun välillä, kuluttajien ja myyjien suoranainen sota, kuten Baselissa.

Baselissa kulutus *riippuu* kokonaan (hintojen puolesta) maitoa tuottavien talonpoikien kartellista.

{ Maitoa myyvät talonpojat ovat järjestäytyneet *parhaiten* kartelleiksi kaikkialla Sveitsissä,— ja siellä maidon hinnat ovat korkeimmat!! siellä näiden kartellien valta on suurin!! }

„Yleinen kuluttajien liitto (Baselissa) on aivan avuton tuottajien kartellien hintapolitiikan edessä” NB (s. 77).

„Ja Sveitsissä, missä talonpojat ja työläiset ovat enemmän kuin muissa maissa välittömässä kosketuksessa toisiinsa, heidän välillään on rajuja yhteenottoja ja käydään ankaraa taistelua hinnoista” (s. 95).

KAPITALISTIEN LIITOT SODASTA

(31)

Kapitalistien liitot sodasta

„Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik” (Edgar Jaffé) (41. osa, 1. vihko), 1915, syyskuu. NB Ss. 296—7— „Isäntien järjestöt sodasta”.

...„Kysymyksessä on siis” (isäntien järjestöjen katsomusten mukaan) „erityisesti saksalaistyyppinen kehitys eli kasvu, sotaa käydään muka siitä. Tällainen mielipide on oikeastaan aivan yhdenmukainen myös työnantajien etujen kanssa. He ovat ymmärtäneet, että työnantajille on tiettyssä suhteessa vaarallista kuulla sodan jälkeen sanottavan: *vestra res agitur* (asia koskee teitä), kysymyksessä on *teidän* nahkanne ja *teidän* intressinne! Sotaa käydään sen ratkaisemiseksi, kuka tulee esittämään johtavaa osaa *maailmanmarkkinoilla!*” („Deutsche Arbeiterzeitung”, 7. II. 1915). Silloin ilmeisesti kaikki sosiaalipoliittiset tendenssit, kaikki pyrkimykset kattaa sotamenot myös yrittäjänvoiton laskuun saavuttaisivat täyden hyväksymyksen. Jos kerran sotaa käydään *sivistyksen etujen* vuoksi, jollei puolusteta liikevoiton etuja, vaan tietyntyypistä sivistystä, silloin koko yhteiskunta on velvollinen kantamaan sodan rasitukset eikä voida osoittaa jotain erikoista luokkaa, jonka etuja sota palvelisi ensivuoroisesti.

32)

Sodan vaikutusta, sikäli kuin se ulottuu maan sisäpoliittiseen tilanteeseen, työnantajat pitävät etupäässä hyödyllisenä. Ensisijaisen hyödylliseksi katsotaan varsinkin sen vaikutus sosialistiseen puolueeseen. Tässä suhteessa ylistetään „kohtaloa kasvattajana”. Sodan aikana luotiin kansan yhtenäisyys ja parhaimmiltakin sosialistisilta teorioilta lyötiin pohja pois. (Sama, 2. VIII. 1915.) Kansa on muodostunut todellakin kansaksi vasta tässä sodassa (Treitschken sanonnan mukaan) — ja jo pelkästään tämä tekee sodan oikeutetuksi. ...Sota tulee olemaan vielä satoja vuosia ainoana valtioiden välisten selkkausten ratkaisumuotona, ja tätä muotoa pidetään tervehdittävänä, koska sota on hidastanut demokratian suuntaan tapahtuvaa kehitystä: „Me olemme saavuttaneet äärimmäisen herpaannuksen, pirstoutuneisuuden ja velttouden rajan. Mutta kohtalo on pelastanut meidät tuhoutumasta, uppoamasta tuohon pohjattomaan syvyyteen, kohtalo, joka näyttää määränneen meille, Saksan kansalle, erikoisen tavoitteen.” (Sama, 16. VIII. 1914.)

„Siis yleensä sodan tarkoitusperäisyyttä etsitään itsepintaisesti *henkisen olemuksen* uudestisyntymistä; väheksytään sodan taloudellista ja poliittista merkitystä ja kiistetään vakavat poliittiset ja taloudelliset seuraamukset.”

....,Aivan aiheellisesti viitataan siihen, että Saksan hallituksen myöhempien toimenpiteiden tarkoituksena on ollut *kulutuksen säännöstely*, kun taas sosialismin tarkoitusperänä on *tuotantovälineiden* yhteiskunnallistaminen. (Sama, 28. II. 1915.) Kaikista näistä toimenpiteistä on sen vuoksi tehtävä loppu kun rauha koittaa. Kaikki nämä katsomukset vastaavat työnantajien intressejä eikä mikään ilmentäne näkyvämmiin työnantajan ja työläisten

33)

antagonistisia luokkaintressejä kuin se tosiasia, että sotakin on heijastunut aivan vastakkaisella tavalla näiden kahden luokan ideologiassa. Mutta tämä vastakkaisuus on erivivahteista. Opportunistisen, revisionistisen suunnan sosialistit katsovat sodan taloudelliseksi sodaksi. Heidän käsityksensä mukaan sota on imperia-

listista sotaa, he puoltavat jopa kunkin kansakunnan oikeutta imperialismiin, tekevät sen nojalla johtopäätöksen, että saman kansakunnan työnantajien ja työläisten intressit ovat yhteisiä, ja johdonmukaisesti niiden tulisi muuttua radikaaliseksi porvarilliseksi reformipuolueeksi. Sen sijaan sosialistisen työväenliikkeen radikaalinen suunta, jos kohta se pitääkin sotaa (ainakin varauksin) imperialistisena, kiistää kuitenkin juuri sensuuntaisen kehityksen, katsoo välttämättömäksi sodan seuraukseksi luokkataistelun kärjistymisen ja vaatii tähdentämään proletariaatin näkökantaa jo sodan aikana. Työnantajat taas, kuten olemme huomanneet, väittävät, ettei sota ole luonteeltaan imperialistista. He eivät halua, että heille sanottaisiin: Tua res agitur (asia koskee sinua). He kiistävät revisionistisocialistien positiivisen, rakentavan käsityksen imperialistisesta sodasta samoin kuin radikaalisen sosialismin kriittillisen suhtautumisen siihen ja etsivät pelastusta sodan 'sivistyksellisestä merkityksestä', väitteestä, joka ei aseta mitään tiettyä luokkaa vastuuseen sodasta eikä katso minkään luokan hyötyvän sodasta erikoisesti. Tilanne näyttää siis omituiselta: kun kaikkialla hallitukset ovat imperialismiteorian kannalla tai ainakin” (hyvä!!) „osoittavat vihollisen osalta taloudelliset intressit ratkaiseviksi, samaan aikaan tärkeimmät taloudellisten intressien edustajat esittävät yksinomaiseksi perusteeksi sodan yleissivistyksellisen merkityksen. Tästä seuraa, että he sivuavat mielipiteitä, joita esiintyy myös radikaalisen sosialismin leirissä; he käsittävät taloudellisessa suhteessa sodan vain välivaiheeksi; kaikki sodanaikaiset ilmiöt, kaikki valtiolliset toimenpiteet ovat tämän tilanteen aiheuttamia ja häviävät varmasti taas sodan päätyttyä. Siitä syystä myös työnantajien käsityksiä sodasta, vaikka ne kuinka tuntuisivat joltakin keskeiseltä *aatteelta*, on pidettävä vain (luokka-) ideologiana” (ss. 295—297). (Artikkelin loppu.)

hyvin
sanottu!

hyvä!

helmi!

Huomautus, ss. 293—4:

NB „Erikoisen opettavainen on 'Deutsche Arbeit-geberzeitungissa' (15. VIII. 1915) julkaistu joh-tava kirjoitus, jossa tuomitaan mitä jyrkimmin uuteen (demokraattiseen) sisäpoliittiseen suun-taukseen tähtäävät pyrkimykset...

NBI ...Ennen muuta sosialidemokratian on vie-lä 'opetettava aakkosensa uudel-leen': sen täytyy 'ennen kaikkea osoittaa myös sodan jälkeen, onko se *uudestisyntymis-prosessi*, johon se vetoaa, sille *lihaa ja verta*. Vain siinä tapauksessa, jos tämä todis-tetaan ennen pitkää täydellisesti tosiasiaksi, voi-daan asiaan kuuluvalla varovaisuudella puhua siitä, ovatko jotkin Saksan sisäpolitiikan muu-tokset mahdollisia'. ...Joka tapauksessa nyt ei ole olemassa vielä minkäänlaisia edellytyksiä tule-vaisuuden (vasemmistopuolueiden hengen mu-kaiselle) sisäpolitiikalle... päinvastoin 'sodan ankarat opetukset tarjoavat meille niin painavia todisteita, kuin yleensä voidaan esittää valtio-järjestelmämme jatkuvaa demokratisointia vas-taan' "... (s. 294).

CRAMMOND. ENGLANTI JA SAKSA

35) „Journal of the Royal Statistical Society”, 1914, heinäkuu (LXXVII nide, VIII osa) (ss. 777—807).

Edgar Crammond. „Britannian ja Saksan imperiumien taloudelliset suhteet”.

Näiden imperiumien osalle tulee yhteisesti 39% kansain-välisestä maailmankaupasta (1911: Englanti 26,9% + Saksa 12,5%); — 53% maailman kauppalaivastosta.

		<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>
Asukasluku	1872	41. ²³ (milj.)	31. ⁸⁷ milj.
	1888	48. ¹⁷ ”	36. ⁸⁸ ”
	1910	64. ⁹² ”	(1911) 45. ²² ”
		<u> </u>	<u> </u>
	+ (1872—1910)	+23. ⁶⁹	+13. ³⁴
Syntyneitä 1000:ta			
kohti.....		29. ⁵ (1911)	24. ⁴

		<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>		
Kuolleita 1000:ta kohti		18.2	14.8		
Kaupunkiväestöä					
% :ssa		57.4 % (1905)	71.3 % (1901)		
Vuoriteollisuustuo-					
tannon arvo					
(1911)		102 puntaa (milj.)	124.5 ”		
		<u>Yhdysvallat</u>	<u>Saksa</u>		
		<u>Iso-Britannia</u>			
Kivihiilentuotanto	{	1911	450.2 milj. tonnia	234.5	276.2
		1886	103.1	73.7	160.0
			+347.1	+160.8	+116.2
			+336.6 %	+218.1 %	+72.6 %
Jalostamattoman	{	1910	26.5	13.7	6.1
		1886	2.6	0.9	2.4
			+23.9	12.7	3.7
			+910.3 %	+1335 %	+154.3 %
		<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>		
Puuviilatavaroiden	{	1887:	10.0 milj. puntaa	72.0	
		1912:	24.3 ” ”	122.2	
pankkitalletukset:		468.0 ” ”	1053.0		
(1912-3) säästöpankkital-					
letukset:		839.0 ” ”	221.1		
Σ (minun) =		1307.0	1274		
		<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>		
Kauppalaivaston	1880 :	1.2 milj.	6.6 milj.		
		3.0 ”	11.7		
nettotonni	1911 :				
		+1.8	+5.1		
		+156 %	+77.7 %		
Alusten tonni, 1880 :	1880 :	13.0 milj. tonnia	49.7 ”		
		(niistä 39.1 % sak-	(niistä 72.2 %		
salaiset alukset)	salaiset alukset)				
kaupassa	kaupassa				
	1911 :	49.5 (50.4 % sak-	138.9		
		salaiset alukset)	(59 % brittiläiset		
		+	alukset)		

Laivanrakennus:	1898—1904 :	240. ₈ tuhatta tonnia	898. ₀
vuosituotanto	1913 :	618. ₈	2 203. ₀
Suezin kanavan	1892 :	809. ₀ tuhatta tonnia	8 102. ₀
kautta kulkeneiden			
alusten tonnisto	1912 :	4 241. ₀	17 611. ₀
Suezin kanavan			
kautta kulkeneiden	{ 1892 :	7. ₄ %	74. ₅ %
alusten % määrä:	{ 1912 :	15. ₁ %	62. ₉ %
Rautateiden	1888 :	58. ₄ milj. puntaa	72. ₉
kokonaistulot	1910 :	149. ₅	127. ₃
		+156 %	+ 74. ₃ %
Ulkomaankauppa	1888 :	323. ₆ milj. puntaa	558. ₁
(vientä + tuonti)	1912 :	982. ₆	1 120. ₁
		+204 %	100. ₇ %
		+659. ₀ milj. puntaa	+562. ₀ milj. puntaa

36) Armeijan ja laivaston menot (1912) 70.₀ milj. puntaa 102.₄

kansallisvarallisuus:	15 000 " "	25 000 (*)
kansallistulo		
(Helfferich Saksan osalta):	2 000 " "	3 400
ulkomaiset pääomansijoitukset	1 000 " "	3 800
	=6. ₆ % (kansallisvarallisuudesta)	(=23 %)

(*) Tämä koko *imperiumin* mitassa. Pelkästään Iossa-Britanniassa ilman siirtomaita = 16 500.

	<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>
tulot ulkomaille sijoitetuista pääomista (1912).....	50. ₀ milj. puntaa	185. ₀ "
tulot laivaliikenteestä.....	30. ₀ " "	100. ₀ "
kansallistulo		
(Saksa Helfferichin mukaan) { 1896 :	1 075 " "	1 430
{ 1912 :	2 000 " "	2 140

	<u>Saksa</u>	<u>Iso-Britannia</u>
kansallisvarallisuuden kasvu keskimäärin vuodessa (Saksan osalta viimeksi kuluneet 18 vuotta) (ja Ison-Britannian osalta viimeksi kuluneet 28 vuotta)	= 272. ₀ milj. puntaa	230. ₀ milj. puntaa

viimeksi kuluneiden 5 vuoden ajalta likipitään sama.

SALE. JAPANI VERSUS ENGLANTI

Erittäin mielenkiintoinen kirjoitus „Journal of the Royal Statistical Societyssa”, LXXIV nide, 1911, huhtikuu. (37

Charles V. Sale. „Eräitä Japania koskevia tilastotietoja”, ss. 467—534.

Vertailu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on erikoisen opettavaista:

	<u>Japani</u>	<u>Yhdistynyt kuningaskunta</u>
Pinta-ala (neliömailia)	147 648	121 390
asukasluku (1910).....	49 587 000	44 538 000
asukkaita neliömailia kohti.....	335	367
syntyvyys (1000 as. kohti).....	31. ₃₀	27. ₉₅
kuolleisuus (1000 as. kohti).....	20. ₇₀	16. ₈₉
väestönlisäys (1000 as. kohti).....	+10. ₆₀	+11. ₀₆
viljakasvit, vihannekset, teollisuuskasvit etc.	12 894 000 (eekkeriä) 13. ₆ %	12 437 000 = 16 %
heinäviljelmät ja laidunmaat	3 005 000 3. ₂	34 565 000 = 44 %
metsät	55 083 000 =58. ₀	3 070 000 = 4 %
maan hinta (+ karja etc.)	1 299 (milj. puntaa)	1 220 = 11 %
	= 57 % koko kansallisvarallisuudesta	

	<u>Japani</u>	<u>Yhdistynyt kuningaskunta</u>
tuotanto (1907)		
riisi, vehnä, ohra, kaura	=372.8 (milj. bushelia)	307.3
peruna	3.9 (milj. tonnia)	5.2
turnipsi, lanttu	hyvin vähän	36.3 (milj. tonnia)
nauris	2.3 (milj. tonnia)	—
heinä	hyvin vähän	15.6 "
juomien, ravintotuotteiden ja tupakan tuonti (nettoarvo)	3.46 (milj. punttaa)	212.4
nautakarjaa (1908)	1.3 (milj.)	11.7
hevosia (1908)	1.5 "	2.1
lampaita	87 000 (=0.018 milj.)	31.3
sikoja	0.28 (milj.)	4.0
kivihiilikaivoksissa työskenteleviä (1908)	126 999	796 329
hiilentuotanto (tonnia)	14.8 (milj.)	261.5
tonnia hiiltä yhtä kaivostyöläistä kohti vuodessa	117	328
arvo punnissa	6.5 (milj.)	116.6
tonnin arvo	8 sh 9 p	8 sh 11 p
hiilen vienti tonneissa	2.86 (milj.)	62.55
vientihinta tonnilta	12 sh 11 p	12 sh 8 p
rautateiden pituus (1908) maileissa	5 020	23 280
matkustajia (milj.)	146.9	1 265.1
rahdinkuljetus (milj. tonnia)	25.4	499.9
kokonaistulo (ratamailia kohti)	1 690 punttaa	4 854
menot (—"—)	868	3 133
puhdas tulo (—"—)	+822	+1 721
laivoja (100 tonnin kantoisia ja suurempia, bruttotonnisto)	1 146 977	18 059 037
Kiinan satamissa käynettä aluksia (1000 tonnia) 1902:	7 350 (13.6 %)	26 950 (49.9 %)
1909:	18 949 (21.8 %)	34 027 (39.2 %)
tekstiilitehtaiden tuotteiden kokonaisarvo (1907)	37.77 (milj. punttaa)	247.27
{ työläisiä	355 000	808 398
{ arvo työläistä kohti	106 punttaa	306 punttaa
tuonti + vienti (jälleenvienti mukaan luetuna) 1889:	20.99 (milj. punttaa)	744.0
1909:	82.35	1 094.0

	<u>Japani</u>	<u>Yhdistynyt kuningaskunta</u>
idem 1 henkeä kohti		
1899:	10 sh 6 p	19 puntaa 19 sh 10 p
1909:	1 punta 12 sh 10 p	22 puntaa 5 sh 8 p
valtion menot (1909)	64.9 (milj. puntaa)	152.3
postisäästöpankkien talletukset (1909)		
tallettajia yhteensä (talletuksia)	8.68 (milj.)	11.1
(milj. puntaa)	10.8 (milj. puntaa)	160.8
” yhtä tallettajaa kohti	1 punta 5 sh 1 p	14 puntaa 11 sh 7 p
maataloustuotteiden arvo	126 (milj. puntaa)	174.8
työntekijöitä farmeilla (omistajatalonpojat mukaan luettuina)	11.50 (milj.)	2.06

(38)

„vaikka työntekijöiden määrä on yhtä viidesosaa pienempi, tuotos on Yhdistyneessä kuningaskunnassa suurempi ja sen arvo 40% korkeampi” (s. 488)... NB

Maanviljelys on Japanissa omalaatuista. Sitä harjoittaa 60% väestöstä (s. 481). Perhekuntia (hausenholds) on Japanissa 9 250 000. Niistä harjoittaa yksinomaisesti maanviljelystä 3 748 000; maanviljelyksen lisäksi muita elinkeinoja harjoittavia on 1 662 000. Muita farmareita = 70 000. Maanomistajia = 43 000. $\Sigma = 5\,523\,000$.

Maavero on tavattoman raskas. Maanviljelys on äärimmäisen pientä:

Farmien pinta-ala:

	%:a farmeista (s. 482)
vähemmän kuin $1\frac{1}{4}$ eekkeriä (5 <i>tania</i>)	37.26
$1\frac{1}{4}$ eekkeristä $2\frac{1}{2}$ eekkeriin (5 <i>tania</i> — 1 <i>tsho</i>)	32.61
$2\frac{1}{2}$ ” 5 ” (1 — 2 ”)	19.62
5 ” $12\frac{1}{4}$ ” (2 — 5 ”)	9.37
enemmän kuin $12\frac{1}{4}$ eekkeriä (5 <i>tshot</i>)	1.14
	100.00

Maanviljelyksessä työn tuottavuus on äärimmäisen alhainen, mikä johtuu etupäässä maan pienviljelystä ja koneiden puutteesta.

Riisintuotanto vaatii Japanissa *eekkeriä* kohti 110 työpäivää.

Texasissa ja Louisianassa riisintuotanto vaatii *eekkeriä* kohti 1 hengen kaksi työpäivää + valjakon 1½ päiväksi. („American Economic Association Journal”, 1904, marraskuu)

ARTIKKELI „EUROOPAN FINANSSISOPIMUKSET
JA SOTAVELAT”

39) „The Economist”, 13. II. 1915. Artikkelin „Euroopan finanssisopimukset ja sotavelat”...

...„Mitä enemmän te ajattelette Euroopan sodanjälkeistä rahataloudellista ja poliittista tulevaisuutta, sitä synkemmillä ja hämärämmillä näyttävät sen ongelmat. Mutta sitä aiheellisempää on niiden riippumattomien henkilöiden, joilla on asiantuntemusta, kaukonäköisyyttä ja aavistuskykyä, miettiä tämän sodan poliittista ja taloudellista merkitystä. Tällaista voimien yhteentörmäystä, näin laajamittaista hävitystä noin lyhyessä ajassa ei ole ollut vielä koskaan. Koskaan vielä ei ole ollut yhtä vaikeaa tai yhtä välttämätöntä määritellä hädänalaisuuden laajuutta, laskea menetyksiä, nähdä ennakolta siitä (sodasta) ihmiskunnalle koituvat seuraukset ja ryhtyä toimenpiteisiin niitä vastaan. Filantroopit sanovat toivovansa, että rauhan solmiminen johtaa kaikissa valtioissa armeijan ja aseistuksen huomattavaan supistamiseen ja tämä tekee kansoille mahdolliseksi selvittää uudesta sotavelasta ja välttyä siten vararikolta. Vararikoutumisen pelko esittää epäilemättä tiettyä osaa, muussa tapauksessahan rauhan solmiminen voisi vain johtaa jälleen useiden uusien sotien valmisteluun. Mutta ne, jotka ymmärtävät, mitkä voimat todellisuudessa ohjaavat Euroopan valtioiden diplomatiaa, eivät kuvittele turhia. Tulevaisuudessa on odotettava verisiä vallankumouksia ja ankara taistelu työn ja pääoman välillä eli joukkojen ja vallassaolevien luokkien välillä Euroopan mantereella.” (Artikkelin loppu.)

NB